

A.F. VAN TOOR / F. VAN TOOR

Weid Mijn schapen

Uit het leven van ds. P. Honkoop (1891-1963)

TWEEDE DRUK

DEN HERTOG B.V. – HOUTEN

Toor, A.F. van

Weid Mijn schapen : uit het leven van ds. P. Honkoop (1891-1963) / A.F. van Toor, F. van Toor. -

Houten : Den Hertog. - Ill.

ISBN 90-331-0979-4 geb.

NUGI 642

Trefw.: Honkoop, P. (sr.) ; levensbeschrijvingen.

1e druk oktober 1993

2e druk november 1993

© 1993 Den Hertog B.V., Houten

ISBN 90 331 0979 4

Omslagontwerp: Muntz R&M, Amersfoort

Inhoud

Woord vooraf	9
1. 'Pieter heet ie'	11
2. Het briesend paard	19
3. Een vrouw, meer dan ik waard ben	29
4. Het zoete begin	35
5. Gouda	41
6. 'Weid Mijn schapen'	49
7. Wat wil toch deze klapper zeggen?	57
8. Naar Den Haag	67
9. Een schuilplaats in gevaar	79
10. 'Toen Piet het goed kreeg, moest hij weg'	91
11. Wie is tot deze dingen bekwaam?	103
12. Voor exegeese een drie	109
13. Droeve dagen	117
14. In Yerseke wonen ook goede mensen	127
15. Zie niet op ons	135
16. Ik ga naar huis	143
17. Eliza's vaarwel	153
18. Piet van Piet verlost	161
19. 'k Kan er maar van stamelen	169
20. Met lege zakken op de rug	175
21. Zulk een is nu mijn Liefste	183
22. Uw droefheid, mijn blijdschap uw blijdschap, mijn droefheid	191
 Bronnen/literatuur	 194

Wanneer ik een Woord vooraf schrijf bij de levensgeschiedenis van mijn vader, wil ik allereerst mijn beide neefs, A.F. van Toor en F. van Toor, hartelijk dank zeggen voor het vele werk door hen verricht. Over mijn vader zijn allerlei verhalen in omloop. Het is dertig jaar geleden dat hij overleed. Daarom was het een moeilijke opgave uit te zoeken wat waarheid was of fantasie. Niettemin ben ik van oordeel dat ze, na al het door hen verrichte speurwerk, er in zijn geslaagd een vrij nauwkeurige levensschets samen te stellen.

Daarbij gaat het ook niet allereerst over bijkomstige dingen, maar bijzonder over de genade die God aan hem bewezen heeft. Ik hoop dat die genade in dit boek mag schitteren, want wat mijn vader is geweest en heeft mogen zijn, was hij krachtens de genade Gods.

Dikwijls heb ik hem horen vertellen dat hij tot zijn drieëntwintigste jaar nog nooit in de Bijbel had gelezen. Krachtadig is hij door de Heere stilgezet en als een brandhout uit het vuur gerukt.

Vele waren de weldaden welke de Heere hem geschonken heeft. Hij mocht gebouwd zijn op het vaste fundament Jezus Christus en Die gekruisigd. In zijn preken kwam dit altijd openbaar. Met hoeveel liefde kon hij dan spreken van Jezus Christus als zijn Liefste en Zielevriend. Maar ook van verzoening met God, van zijn hemelse Vader en van een getrouwe Verbondsgod als zijn deel voor tijd en eeuwigheid. Toch heeft hij geleefd als een arme zondaar in zichzelf, die altijd weer de bediening van Christus nodig had.

In het gezin hebben wij, als kinderen, hem gekend als een man die wars was van alle vromigheid en nagebootste godsvrucht. Hij heeft door zijn daden en vooral door zijn gebed onuitwisbare indrukken nagelaten. Dikwijls mocht hij door het geloof zich vastklemmen aan de trouw van God en de van Hem geschonken beloften. Nooit zal het te zeggen en te beschrijven zijn wat het voor hem geweest moet zijn, te worden afgelost om zijn God en Koning volmaakt te mogen dienen. Ik hoop dat het lezen van dit boek velen tot zegen mag zijn. Dat Gods volk erdoor verkwikt en bemoedigd mag worden en dat de onbekeerde jaloers mag worden gemaakt op het heil dat in Christus is.

Bennekom, 26 augustus 1993

Ds. A.F. Honkoop

In het jaar achttien honderd een en negentig,
 den *Negenentwintig* der maand *September*,
 is voor ons ondergeteekende *Jan Cornelis Wraam*
 Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der Gemeente STOLWIJK,
 verschenen:
43 *Jacobus Honkoop*, oud *dertig*
 jaren, van beroep *bouwman*, wonende *althier in*
Stijte 1 nummer vijf en veertig
 Welke ons heeft verklaard, dat op *Dinsdag*, den *achtsten*
 der maand *September* van het jaar achttien honderd een en negentig,
 des *avond* ten *acht* ure, *ten huize*
van hem Comparant is geboren een kind
 van het *mannelijk* geslacht, uit *zijne huisvrouw*
Pietertje Both
 welk kind zal genaamd worden *Pieter*
 De vermelde verklaring is geschied in tegenwoordigheid van *H. Raas*
den Braven, oud *veertig* jaren, van beroep
bouwman wonende in deze gemeente, in wijk *1* nummer
drie en gemuntig, en van *Jannis Johannes Wraam*
 oud *acht en veertig* jaren, van beroep *handelaar* wonende
 in deze gemeente, in wijk *1* nummer *vijf en negentig*
 En is deze akte, na gedane voorlezing, *door alle abtenaars*
aanwettende gedragen en ondertekend
J. Honkoop *H. den Braven* *Wraam* *J. Wraam*

Geboorte-akte van Pieter Honkoop.

'Pieter heet ie.'

De ambtenaar van de Burgerlijke Stand van Stolwijk laat zijn pen
 glijden over het voorbedrukte formulier. Met zwierige letters wordt
 vastgelegd dat Jacobus Honkoop uit Stolwijk op 8 december 1891 een
 zoon heeft gekregen.

De trotse vader voegt eraan toe: 'We hebben hem genoemd naar m'n
 schoonvader, die heet ook Pieter.'

De ambtenaar knikt al schrijvend en noteert nauwgezet de gegevens:
 '... voor ons ... verschenen: Jacobus Honkoop, oud dertig jaren,
 van beroep bouwman, wonende alhier in Wijk A nummer vijf en
 veertig. Welke ons heeft verklaard, dat op Dinsdag den achtsten der
 maand December van het jaar achttien honderd een en negentig
 des avonds ten acht ure, ten huize van hem Comparant is geboren
 een kind van het mannelijk geslacht, uit zijne huisvrouw Pietertje
 Both.'

't Is voor vader Jacobus al weer de derde keer dat hij hier een kind komt
 aangeven. Op 4 juli 1888 heeft hij de geboorte van Jan aangegeven.
 Helaas is het ventje een dag later overleden.

Daarna is hij voor dochter Lint geweest: Leentje Elizabeth. En dan nu
 een gezonde zoon: Pieter Honkoop!

'Ik hoop voor je dat hij voorspoedig mag opgroeien, Honkoop, en dat
 je er veel plezier van mag hebben', zegt de ambtenaar, terwijl hij het
 boek dichtklapt.

Ja, dat hoopt Jacobus ook. Op zijn boerderijtje kan hij een paar
 helpende handen heel goed gebruiken. Er is genoeg te doen. Graag
 zou hij wat uitbreiden. Maar het zit hem allemaal niet zo mee: al
 twintig koeien heeft hij door ziekte verloren. Het liefst zou hij ergens
 anders opnieuw beginnen.

Maar van deze zorgen heeft de kleine Pieter geen weet. Die ligt
 blakend van gezondheid in zijn opgetuigde wieg.

Nee, een rijke boer is Jacobus niet te noemen. Noch naar het aardse
 goed, noch naar het geestelijk goed. Natuurlijk, hij is Hervormd. Hij

heeft zelfs enige tijd een kerkelijke functie bekleed. Maar na ruzie bedankte hij daarvoor. Volgens Jacobus deed de kerk veel te weinig voor de armen.

De dienst des Heeren zegt hem niet zo veel. Vooral die zwarigheid, daar moet hij niets van hebben. Daarvoor moet je bij zijn zwager Leen Muys zijn, dat is zo'n dolerende. Hij, Jacobus, wil gewoon een liberaal denkende boer zijn.

Met zwager Leen heeft hij bovendien slechte ervaringen. Toen deze, in gewetensnood gekomen, z'n herberg kwijt wilde, heeft Jacobus direct laten weten, dat hij er veel voor voelde om die te kopen. Maar Muys heeft de nering achter Jacobus' rug om aan een ander verkocht.

Uit nijd heeft Jacobus er een gedicht op gemaakt:

Aan een familielid

Ik heb nu nieuws van u gehoord
Hetgeen ik nooit had gedacht
Dat gij uw lust en herbergsoord
Verkocht hebt onverwacht.
Gij hebt het zeker wel verkocht
Voor een hoogen prijs te duur.
Dat iemand die een broodwinning zocht
Was voor hem geen avontuur.

Gij hebt zeker wel bijzonderheden
Dat gij 't zoo zwijgend hebt gedaan
Of wellicht nog bijzondere reden
Die tegenover uw geloofsleer staan
Gij wilt dan uw familieleden
Niet in verzoeking leiden
Dat houdt gij voor uw reden
Omdat gij 't mij niet zeiden.

Rijmen, dat kan Jacobus wel. Bij allerlei gelegenheden schrijft hij vellen vol. Bij voorbeeld bij het huwelijksjubileum van zijn schoonouders, of over de barre winter van 1890. En dan de vele poëziealbumversjes. Alles wordt keurig in een schrift opgeschreven. Aardig was ook zijn aankondiging dat hij een varken te koop had:

Waarde vrienden

Komt heeren slaggers nu eens hier
Er is te koop een monsterdier
Zoo zij zelden zijn gevonden
Het beest is van gestalte zwaar
Mij dunkt, en het is ook wel waar
Dat zij meer weegt dan zeshonderd ponden.

Van vetheid, zwaarte is er geen
Die nog zo vlug is op de been
Als deze u vertonen
Als zij eens op de tentoonstelling stond
Er kwam er zoo geen hier in 't rond
En haar zou men bekronen.

Als gij er nu liefhebberij voor heeft
Komt, nu ik de gelegenheid u geeft
Om 't zwijn van mij te koopen
Het zij in de roest of bij het pond
Zo gij maar wil en kom terstond
En laat geen tijd verloopen.

Mijn woonplaats is u onbekend
Van Gouda af woon ik een end
Van één uur gaans reizen
Op Stolwijks dorp daar vindt gij 't zwijn
Bij Jacobus Honkoop moet gij zijn
Een ieder zal 't u thans wijzen.

Jac. Honkoop

Het gezin van Jacobus en Pietertje breidt zich verder uit. Na Pieter wordt er nog een zoon geboren, die ook de naam Jan krijgt (1892). Daarna volgen nog: Agatha, of Aagt (1894), Johannes Cornelis, of Han (1895) en Annigje (1897).

Met het kinderaantal neemt ook de zorg toe. Er zijn veel bijzondere kosten, zoals de ziekenhuiskosten van Aagt, die 'onthaupt' (mank) is geboren.

Jacobus Honkoop en
Pietertje Honkoop-Both.

Als de pacht wordt opgezegd en Jacobus naar een andere boerderij moet omzien, is dat geen straf voor hem. Hij kan terecht in de buurtschap 't Beierse op het boerderijtje van mevrouw Van Galen, een vrij nieuwe hofstee. En zo verhuist de kleine Piet al snel naar 't Beierse, net buiten Stolk. Daar wonen in die tijd ook de latere ds. Dorresteyn en de later predikant geworden Chr. van Dam.

Pieter heeft geen moeite met leren. De resultaten op de plaatselijke school zijn goed. Het is een openbare lagere school, waar ongeveer vijftienjarige buurtkinderen onderwijs volgen. Godsdienstonderwijs zit niet in het 'vakkenpakket'. Bijbelse geschiedenissen worden er niet verteld. Ds. Chr. van Dam zegt hierover in zijn levensbeschrijving:

'Het was in die tijd in die buurt over het algemeen een heidendom.' Voor Pieter blijkt dat later een gebrek te zijn.

Piet heeft een helder verstand gekregen en daar maakt hij gebruik van. Het liefst wil hij verder leren. Maar daar kan geen sprake van zijn. Hij is thuis veel te hard nodig. En bovendien, wat zal dat gaan kosten? Meester Westbroek doet nog een goed woordje voor hem, maar zelfs dat mag niet baten. En zo staat Pieter, met tranen in zijn ogen, achter het hek zijn kameraden na te kijken, die wél mogen doorleren en lessen volgen op de hogere school in Gouda.

Hij heeft zo zijn jongensdromen. Eens is hij, uit de kerk komend, op het pompdeksel gesprongen en heeft de preek nog eens nagedaan. Hij wilde eigenlijk best dominee worden. Mevrouw Van Galen had dat gehoord; zij wilde de studie ook wel voor hem betalen. Maar dan moest hij een goede, orthodoxe dominee worden. En dat was tegen de zin van vader Jacobus: Dat nooit. Dat was strijdig met zijn liberale denken.

Vroeger scheen dat in de familie wel eens anders geweest te zijn. Hij had wel eens horen vertellen over een ver familielid, dat om de godsdienst werd onterfd.

Ook Piet is niet met de heilige dingen bezet. Integendeel, hij leidt zijn eigen vrolijke leventje. Weinig denkt hij na over de dingen der eeuwigheid. Hij heeft een opgeruimd karakter en is gemakkelijk in de omgang. Vooral met broer Jan trekt hij veel op. Samen halen ze allerlei ondeugd uit.

'Licht land, licht volk, luidt de klok van Stolk', zo werd er in die tijd wel gezegd. Dat gold duidelijk voor de plaatselijke bevolking, maar ook voor de grond. Jacobus weet daarover mee te praten.

In het jaar 1905 wil mevrouw Van Galen haar boerderij verkopen en Jacobus krijgt het eerste recht van koop. De grond is echter niet bijzonder goed en hij maakt geen gebruik van het aanbod. Hij gaat op zoek naar betere grond en vindt die in Gouderak. Hopelijk wachten daar betere tijden. Het hele gezin verhuist naar een nieuwe boerderij. Maar ook daar wordt het grote geluk niet gevonden. In 1909 sterft Jacobus op 47-jarige leeftijd aan maagkanker. Na twintig jaar huwelijk blijft zijn vrouw Pietertje achter met zes kinderen.

Er breekt een moeilijke tijd aan voor de weduwe van Jacobus

Jacobus Honkoop (1861-1909).

Pieterjtje Honkoop-Both (1863-1939).

Honkoop. Ze hield erg veel van haar man en mist hem erg. Daarover schrijft zij in 1910 een brief aan haar vader:

Diep getroffen valt mij deze dag; één en twintig jaren achtereen hebben wij te saam uw verjaardag meegevierd, maar helaas! een zware slag heeft mij getroffen, een ziekte viel in en de dood maakte een einde aan een voor hem en ons zo dierbaar leven; wij betreuren het verlies van onze zorgvolle Vader, ja hij, die mij het liefst en dierbaarst was, is mij ontnomen, de zorg voor mij, zijn gezelligheid, zijn hulp en bijstand dat alles moet ik missen en alleen . . . alleen staat men. Maar al heb ik veel verloren, zal het mij een troost zijn, dat wij lief en leed; alles te saam hebben gedeeld, veel ziektes en teleurstellingen hebben wij doorgestaan; maar met een hart vol liefde hebben wij elkander bijgestaan, ja zelfs tot aan de dood. Daaglijks rijst hij voor mijne geest op, telkens noemen wij zijn naam, 't is ons een rein genot over hem te spreken, een wereld vol herinneringen worden dan wakker, dan is 't of hij nog bij ons vertoeft, aan zulke doden zullen wij eer bewijzen: wat groots en goeds hij heeft bezeten treedt telkens op de voorgrond, dat herdenken wij met warme dank, dan zullen wij ook verschuldigd zijn, er naar te streven om te worden, al het goede dat hij door woord en daad in onze harten heeft gebracht, dan zal zeker veel aan hem te denken ons tot zegen zijn, ja dan is hij heengegaan en toch gebleven . . .

Zwaar is de taak die op mij rust, waarvan ik mij niet kan onttrekken, maar ik hoop met behulp mijner kinderen dat de Heer die mijn liefste

pand heeft ontnomen mij kracht en gezondheid zal schenken om de zware taak naar behoren te vervullen.

Wees van ons allen hartelijk gegroet en van mij uw diepbedroefde dochter,

wedw: J. Honkoop-Both

De weduwe geeft al haar krachten om het werk van haar man voort te zetten. Daarbij moeten Jan en Piet haar helpen. Piet is dan 17 en Jan is 16 jaar. Zij hebben geprobeerd er nog iets van te maken. Maar de weduwe met haar twee onervaren jongens kan toch het boerenbedrijf niet gaande houden. Bovendien zit het boeren de jongens niet in het bloed. Uiteindelijk moet ze haar bezit verkopen en de jongens moeten elders werk zoeken. Werkschuw zijn ze allerm minst en al snel hebben ze werk gevonden: Jan wordt melkcontroleur en Piet kan aan de slag op de tuinderij van Schippers.

Het gezin Honkoop in 1909. Van links naar rechts staand: Aagt, Jan, Han, Piet; zittend: Annegie en Leentje.

Toch ligt dat 'gewroet in de grond' de jonge Piet niet. Hij kan in dat vak niet aarden en zoekt wat anders. Het liefst zou hij de handel in gaan, maar dat is een grote stap. In Papendrecht volgt hij een cursus, waar hij leert biggen te castreren. Al snel heeft hij het onder de knie en trekt hij de Krimpenerwaard door om bij de boeren hun koppels biggen te snijden. Dat werk ligt hem veel beter. Om zijn gezelligheid is hij een graag geziene gast.

2. *Het briesend paard . . .*

'De HEERE heeft uit de hemel nedergezien op de mensenkinderen, om te zien, of iemand verstandig ware, die God zocht . . . er is niemand, die goed doet, ook niet één' (Psalm 14:2,3).

Ook Pieter Honkoop is geen uitzondering op deze regel. Nee, hij zoekt en vraagt niet naar de levendmakende God. Hij leidt zijn vrolijke leventje en kan zich opperbest vermaken. Later zal hij in een van zijn preken zeggen, dat hij in zijn eertijds 'de mensen van de stoel kon laten rollen van het lachen.' Hij bekommert zich nauwelijks om zijn ziel en hij zou zo hebben doorgeleefd, als de Heere niet in zijn hart was gaan werken. Er komen indrukken in zijn hart, die hij niet kan kwijtraken. Hij gaat inzien, dat hij God kwijt is. Maar voor de buitenwereld blijft dat aanvankelijk verborgen.

Eens komt hij, op een van zijn reizen, op de boerderij van Aris Graafland in 't Zwaantje, een gehuchtje bij Ouderkerk aan den IJssel. Hij hoopt dat Aris wat voor hem te doen zal hebben, als biggensnijder. Als hij er aankomt, blijkt daar net iemand op bezoek te zijn. Het is Reinier Veerman, de eigenaar van een sigarenzaak in Gouda, die veel langs de boeren trekt om er lapjes en rookwaren aan de man te brengen. Ook bij Aris Graafland komt de koopman graag, en veel. Niet alleen om zijn handel kwijt te raken, maar meer nog omdat deze twee graag met elkaar spreken over God en goddelijke zaken. Als zij samen de goedheid des Heeren mogen bezien, dan wordt de tijd makkelijk vergeten. Zij verstaan elkaar goed. En zo zijn zij ook deze maal in een levendig gesprek gewikkeld over de dingen van Gods Koninkrijk, als daar Piet Honkoop aankomt. Piet gaat er stilletjes bij zitten en hoort de beide mannen aan. Hij hoort de wóorden die zij spreken, maar ook voelt hij iets van de zaken die daar achter liggen. Dingen, waar hij vreemdeling van is. En diep in hem begint een vage onrust te groeien. Het gesprek maakt diepe indruk op hem. Hij kwam er als onbezorgde jongeman binnen, maar gaat weer naar huis met een gemis. Telkens weer ziet hij die gezichten voor zich: zij bezitten iets dat hij mist.

Maar het leven overspoelt de indrukken weer. Andere zaken vragen

zijn aandacht. En zo leeft hij gewoon door, zij het met een knagend geweten.

In die tijd komt hij eenmaal 's avonds thuis, terug van de kermis. Dat is een geliefkoosde bezigheid van hem. Als er ergens kermis is, dan gaat Piet erheen. En als de kermis dan naar het volgende dorp gaat, dan moet hij ook daar een kijkje nemen. Als hij moe thuiskomt, zit daar juist Willem van Dam, een ouderling, met zijn moeder te praten. 'Zo, Piet, waar kom jij vandaan?' vraagt de man hem vriendelijk. Maar Piet heeft geen zin in praten en zegt: 'Daar heb jij niets mee te maken; ik ga naar m'n nest.'

Gevat antwoordt de ouderling hem: 'Dan moet je me één ding beloven, dat je nooit meer je bed inkruipt zonder eerst te bidden: "Heere bekeer mij, dan zal ik bekeerd zijn. En ga nou maar naar je nest".'

Piet stommelt met een gemompelde groet naar boven. Maar de pijl heeft doel getroffen. Voor zijn bed gaat Piet op zijn knieën en hij bidt het gebed, zoals hem dat zo onverwacht is aangeleerd. Hij heeft het gebeden, totdat het werd verhoord!

Toch blijft Piet een tweeslachtig leven leiden. Hij kan niet van God losraken en hij kan de wereld niet loslaten. Hij is een vrolijke klant en weet iedereen te vermaken. Er kan geen feestje zijn, of Piet Honkoop moet erbij zijn. Niet dat hij zich aan drank te buiten gaat, of in grove zonden valt, maar hij zoekt de gezelligheid. Later zal hij over deze tijd vertellen, dat hij 's avonds naar de feestjes ging, maar thuisgekomen op zijn knieën bad of God hem wilde bekeren. De 'vrolijke Piet' wordt een 'treurige Piet', die om eigen schuld God kwijt is. Later vertelt hij van deze tijd in zijn preken:

'O, ik denk wel eens terug, toen God mijn ogen opende heb ik dag en nacht geweend en onder al de vertroosting door er gedurig naar uitgezien om met een drieëinig God verzoend te worden' (n.a.v. Zondag 20 H.C.).

'Maar als de zonden zonden worden, als de schuld eens schuld mag zijn, als dat godonterend karakter der zonde gekend wordt, dan zullen wij onze bedsteden doornatten met onze tranen. En als ik nog denk aan dat vroeger leven, dan lopen nog de tranen over de wangen uit smart' (n.a.v. 1 Petr. 1:7).

'Want u kunt uzelf wel uitleven, maar kruipen zult u aan de troon en dood zult ge u wenen over dat leven in de zonden, in feestgewaad en danspartijen. Ik zou het niet zeggen, als ik er zelf tot mijn schande geen

Pieter Honkoop
(ongeveer twintig jaar).

kennis van droeg' (n.a.v. Hoogl. 4:16b).

'Laat u ook nooit meer wijsmaken dat uw zonden te groot zijn. Dan stond ik hier ook niet voor uw aangezicht' (n.a.v. Gen. 47:12)

Vooraf in de gedachtenispreek bij zijn 25-jarig ambtsjubileum vertelt hij van zijn bekering. Het gaat daar over David, die van jongsaf de Heere kende:

'Van mijn jeugd aan. Nee, dat voorrecht heb ik nooit gehad, dat was mij niet ten deel gevallen, want ach, mijn vader was een Amoriet. 'k Heb nooit gezien dat de man gebeden heeft. Mijn moeder was een Hethietische. En mijn jonge leven der jeugd bracht ik door in zondigheid, in dwaasheid, in onzedigheid, in onverschilligheid. Spotten en dansen, dat was mijn leven en ideaal. Totdat het goddelijk halt mij werd toegeroepen. Een halt, of een hemellicht mij omscheen zonk ik op de aarde neer. Daar was een indruk van die goddelijke majesteit, gerechtigheid, en eeuwigheid, waarvoor, een ieder zal het vatten, ik niet kon bestaan. Zulk een, mijns gelijke in mijn gewaarwording, had ik op aarde niet. Zulk een monster, laat ik het maar eerlijk zeggen. O, de zonde, de zonde, de zonde, die heb ik wat beweend en die zullen door een ieder beweend worden, wanneer maar iets gekend wordt van het godonterend karakter der zonde. Dan gaat het als die arme

zondares, die van de voeten des Heeren niet afkwam, maar in haar tranen, haar tranen van al haar smarten, spoelde zij haar eigen zedeloosheid en goddeloosheid weg. God heeft me toen geleerd, dat mijn boosheid was opgeklimmen tot God en dat mijn schuld van de aarde tot aan de hemel reikte. En God ontsloot mij hoe ik volmaakt uit mijn Scheppers handen was voortgebracht en hoe ik nu zonder God en zonder Christus op de wereld stond. Nee, niet Adam. *Ik* had het verbond verbroken. Ik had de weg verdorven. Ik had de majesteit geschonden. Ik had met Gods gerechtigheid gespot, gemeente. O, dat van mij was kwijt, voor eeuwig kwijt, voor eeuwig verloren. Ik ben menigmaal om de hals van de koeien in het land gevallen en dan benijdde ik die beesten. Die hadden geen ziel te verliezen voor de eeuwigheid. Dan is dood, dood. Hoe zou ik dan voor God bestaan. En ik schatte mij geheel verloren. 'k Mocht van geen vertroosting horen. Wanneer mijn ziel aan God gedacht, dan loosd' ik niet dan klacht op klacht. En, mijne hoorders, 't is ook waar, door de liefde Gods in mijn hart uitgestort (wat ik toen niet beseft), heb ik wat uitgeroepen: O God, niets is rechtvaardiger dan mijn verdoemenis! Maar dat ik eeuwig van dat liefdeshart Gods gescheiden moest zijn! Want God was nu het voorwerp van mijn liefde. En uit de diepte der ellende slaakte ik de kreet: Zal ik nou nog ooit tot God kunnen bekeerd worden? Zou er voor zulk een, voor zulk een onwaardige, zou daar nog ooit redding voor gevonden worden? Mijne hoorders, 't was alsof een licht van de hemel daalde waar ik dat zoete kruis op Golgotha aanschouwen mocht. Toen leefde het in het diepste van mijn ziel: Ziet het Lam Gods, hetwelk de zonde der wereld wegneemt. Dat eeuwige wonder Gods, dat schone van dat plan, van dat kruis, van dat bloed, van die voldoening en die verzoening in Hem. God heeft me toen geleerd, 'k zeg het nog eens, godzalig geleerd, dat er een wég was. En dat was die weg des kruises, dat was die weg des bloeds, dat was die weg des verbonds, die Christus had gebaad vanuit de eeuwigheid, over Golgotha, over dood en graf. En nu gezeten ter rechterhand des Vaders. Hij nam Zijn kerk mee. Maar het gelovig toeëigenen en het omhelzen van die dierbare Persoon, dat werd gemist. Maar zoveel had ik van Hem aanschouwd, geliefden, en zulk een heerlijkheid was van Hem afgestraald dat al de genegenheden des harten alleen op Christus waren geconcentreerd. Hoe brandden mijn genegenheên. Van dag tot dag mocht ik in de oefeningen des geloofs van die Christus onderwezen worden.'

De tijd breekt aan dat Pieter de militaire dienstplicht moet vervullen. Tweemaal heeft hij de wapenrok gedragen: in 1911 voor zijn nummer en in 1914 in verband met de mobilisatie. De langste tijd heeft hij doorgebracht in Den Helder. Ook in Brabant is hij enige tijd gelegerd geweest. Daar, in zijn dienstitijd, krijgt hij de bijnaam: 'ongelukkige Pietje', omdat hij zo vaak loopt te huilen. Men begrijpt hem volstrekt niet en laat hem maar aardappels schillen in de keuken.

Hij loopt in zijn ongeluk en is God kwijt. Overal zoekt hij naar vertroosting. Op een zondagmorgen wil hij daarom naar de kerk toe. Ze zijn juist op bivak in de Langstraat. Hij gaat de eerste de beste protestantse kerk in. Hij zoekt een plaatsje helemaal achterin, bij het trapleertje naar het orgel, verborgen voor de meeste ogen. De vrijzinnige dominee, die van elders is gekomen, preekt uit Psalm 42:8: 'De afgrond roept tot de afgrond . . .' De jonge militair is een en al aandacht. Hij drinkt de woorden in en de tranen beginnen hem al snel over de wangen te lopen. Heel zijn hart wordt onder de prediking verklaard. Dit zijn de zaken, zoals hij die van binnen beleeft. Zijn nood wordt gepredikt. Hij is in zijn tranen te wassen.

De predikant krijgt die soldaat achter in de kerk in het oog. Als hij

Vijf minuten rust, tweede van rechts is P. Honkoop, tijdens zijn dienstitijd in Den Helder.

klaar is met zijn preek, zegt hij: 'Wil die militair daar, buiten even op mij wachten?'

Geduldig wacht Piet op de komst van de dominee. Deze komt direct op hem af. Hij heeft medelijden met de huilende militair en weet geen andere reden voor zijn droefheid te bedenken dan verlangen naar huis. 'Joh, wat is er allemaal met je aan de hand, vertel het mij maar. Je hebt zeker last van heimwee. Zal ik eens een goed woordje voor je doen bij de commandant?'

Het antwoord van de bedroefde soldaat onthutst hem. 'Nee, dat is het niet, ik ben God kwijt!' Daar heeft de dominee heel niet aan gedacht. Bovendien zijn dat voor hem onbekende zaken. Wrevelig geeft hij ten antwoord: 'Daar weet ik niets van.' Vervolgens stapt hij in de gereedstaande bus om elders weer te preken. Onwetend is hij een middel geweest om onderwijs te geven van iets dat hem zelf vreemd is.

De Heere werkt door in het hart van Piet Honkoop. Waar het nu aan zijn zijde zo geheel verdorven is, daar wil God hem tonen, wie Hij wil zijn in Christus. De tijd en de plaats weet Piet zich later nog scherp te herinneren. In een van zijn preken haalt hij het aan:

'Ach, duidt het mij niet euvel, als ik u verhaal, hoe ik voor veertig jaar, me nog zie staan op de duinen van Den Helder, toen God me beloofde dat Hij niet rusten zou voor Hij die zaak voleindigd had. Ik was drieëntwintig jaar en toen ik vierentwintigeneenhalf jaar mocht zijn, scheurde de hemel en werd ik met Sion gelost in gerechtigheid en mocht ik het Kindeke Jezus door het geloof omarmen en omhelzen. Ja, toen mocht ik als een Thomas de vingers leggen in de tekenen Zijner nagelen en mocht ik zeggen: "Mijn Heere en mijn God" (n.a.v. Luk. 2:38-40).'

Dan loopt zijn mond steeds over van Zijn eer. Hij raakt er niet over uitgepraat en ieder moet het horen. Ook tegenover zijn medesoldaten spreekt hij van het heil dat hem is aangebracht. Als ze eens tijdens een oefening in Brabant wat gaan drinken in een plaatselijk café, getuigt hij daar zo vrijmoedig van zijn God, dat er beslag is bij de toehoorders. De café-houdster vraagt hem: 'Vertel mij eens, kan ik ook zo gelukkig worden als jij bent?'

Zijn antwoord is duidelijk: 'Ja hoor, jij kunt ook zo gelukkig worden!' 'Maar hoe moet dat dan? Wat moet ik dan doen?'

Zijn antwoord geeft zijn eigen weg weer: 'Dan moet je elke avond je

knieën buigen en dan moet je vragen of God je bekeert. En als jij dat volhoudt, zál God je bekeren!'

In Den Helder zoekt hij het volk van God op, om met hen te spreken over de wegen des Heeren. Hij loopt over van de liefde; in zijn gunning wil hij wel alles doen.

Dat blijkt wel bij een verkoping van het Leger des Heils. Onder meer wordt daar een partij kool aangeboden, die men van iemand heeft gekregen voor het goede doel: rode, witte en groene. Piet koopt ze allemaal op. Hij wil aangenaam zijn in Gods ogen. Later moet hij zeggen: 'Ik heb in mijn dwaasheid al die kooltjes aan de Heere getoond, om te laten zien dat ik wat goeds had gedaan. Dat ik toch zo met al mijn goede werken en goede doen nog bij de Heere iets goed wou maken.'

Hij is erg gemoedelijk in de omgang en legt gemakkelijk contacten. Eens staat hij in Den Helder bij de haven te kijken naar het binnenlopen van de vissersschepen. Het is nogal wild weer en de scheepjes zoeken al laverend de veilige haven op. Piet staat dat vanaf de wal gade te slaan en maakt hierover een praatje met een oude visser, die bij hem staat. De man wijst hem op de grote moeite die de scheepjes hebben. Alle stuurmanskunst is nodig. 'Ik heb hier al veel geleerd', zegt de visser. 'Ik heb in de loop van de jaren hier al heel wat schepen zien binnenlopen. Maar het is een grote zeldzaamheid, dat ik een schip met volle zeilen binnen zie lopen.' En vervolgens brengt hij dat over naar het geestelijk leven, naar het sterven van Gods volk. Hij zegt: 'Binnenkomen doen ze allemaal, maar onthoud het maar, er zijn er maar heel weinig die met volle zeilen binnenkomen. Dikwijls is het laveren, en dan denk je, ze zullen toch niet op de rotsen stukslaan! Halen ze de reis wel? Maar als het van God is, dan komen ze allemaal binnen.'

Zo krijgt hij zijn lessen van hemelswege. De lessen die hij later door zal mogen geven aan anderen.

In anderhalf jaar tijd mag hij kennis krijgen aan de drie Personen in het goddelijk Wezen, iets dat weinig gebeurt. Ruim veertig jaren later zal hij hierover spreken, als het gaat over de persoonlijke kennis aan de derde Persoon: 'Want dat Hij er is hebben wij gehoord en dat Hij gekend wordt ligt voor mij vast. Dan wenste ik wel dat alle mensen waren gelijk als wij. Ik meen er geen vreemdeling van te zijn. En dan herinner ik mij nog, en dat is nu meer dan veertig jaar geleden, dat ik

Standplaats v/h Depôt BERGEN - Noord-Holland

ZAKBOEKJE

VAN

Honkoop

Pieter

soldaat

Aan hem afgegeven doornij, ondergeteekende,
Commandant van de Compagnie *het bataljon*
Te *Gronada*, *1 October* 1914.

LANDWEER.

VERLOFPAS.

Ingevolge machtiging van het Departement van Oorlog,
verleent de *Commandant*
H. W. J.
bij deze verlof, tot nadere oproeping aan *soldaat*
Honkoop Pieter
die als *wijwilliger* behoort tot de *3* compagnie
24 landweer-bataljon om zich te begeven naar
Gronderak Provincie *H. H.*
Afgegeven te *Gronada*, den *1 October* 1914.
De *Res. hant. Kolonel*
Bataljons Commandant

Twee bladzijden uit het zakboekje van soldaat P. Honkoop.

die Verbonds Jehovah als de mijne mocht toeëigenen' (n.a.v. Zondag 20 H.C.).

Wat kan hij bij tijden vol zijn van de liefde van Christus. Later vertelt hij van een keer, dat hij aan het strand van Den Helder stond en dat hij de zee wel in had willen lopen, Hem tegemoet!

Hoe duidelijk ziet hij aan de ene kant dat zijn oordeel rechtvaardig zou zijn: 'Ik heb menigmaal gezegd, Heere, als U mij in de hel werpt, zal ik U eeuwig vrij verklaren, maar geef me dan die genade, dat ik er al de duivelen uitpreken mag; dan zal ik alleen zeggen, dat Gij rechtvaardig zijt!' (n.a.v. 1 Petr. 2:7).

Aan de andere kant mag hij echter ook de dierbaarheid zien van de Zoon van God: 'Ik zie er tegenop om er aan te beginnen; ik voel me zo arm om nu de heerlijkheid en de dierbaarheid van die Koning u een weinig te ontvouwen. Daar is onze taal te arm voor.' Later in diezelfde preek moet hij echter zeggen: 'Het ontbreekt mij aan tijd u die dierbaarheid van die Jezus verder uit te tekenen. Het zou voor u veel te laat worden.'

'Ongelukkige Pietje' is 'gelukkige Piet' geworden.